

A SZŐLŐBEN.

(Ezelőt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára

Megjelenik minden hó 28-án
Előfizetési díj. Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
CSOMOR KÁLMÁN

A jégbiztosítás.

A jégeső a gazda réme. Nem ok nélkül, mivel a jég nemcsak az évi termést teheti tönkre, sőt a szőlőtőt is erősen megrongálja.

A múlt hónapban a jégesők nagy területen óriási károkat tettek. Számtalan szőlőben, a már gyönyörű termésben levő szőlőket összezúzták.

Akinek van elég tartalék tőkéje és nincs adóssága: *az csak elviseli a kárt*; de aki szőlőjét kölcsön pénzzel ujitotta fel s így adós: *mi lesz ezekkel? Sajnos pedig nagyobb az utóbbiak száma.*

Ha azt akarjuk, hogy a szőlőszettel foglalkozók egy második pusztításra ne jussanak: *valamit tenni kell.* Nem összetett kézzel várni, hogy a sült galamb a szánkba repüljön.

Önkormányzatunk mellett sok dolog keresztül vihető. Szentül megvagyunk győződve, ha a szőlős-gazdaközönség panaszáának kifejezést ad, ha kérelemmel járul a kormányhoz: *a dolgon legközelebb segítve lesz.*

Vegye a dolgot a szőlész közönség egészen komolyan; ne tespedjen el, ne várja, hogy más tegyen érte.

Tömörüljenek a szőlészek, és kiki a maga körében tegye meg a mozgalmat.

Lapunk szerkesztője e téren a kezdeményezés terére lépett. Gyöngyös város képviselő testületében indítványt tett, hogy a magas kormányhoz kérelem intéztessék az iránt, miszerint

a biztosításokat vegye állami kezelés alá: addig pedig, míg ez keresztül vihető: tegyen lépéseket, ha kell hozzon áldozatot arra, hogy a szőlők jégelleni biztosításánál a díjak alászállítsanak; s így a gazda szőlőjét jégellen biztosíthassa.

Könnyű az mondani: most is lehet jég ellen biztosítani; de az a kérdés ki fogja szőlőjét 10—12% díj mellett biztosítani? . . . Kevés nagyon kevés szőlő van és lesz ily magas díjtétel mellett biztosítva. Mert egyszerűen mondva: *ez szerfelett magas összeg*, melyet a szőlő jövedelme el nem bír. Ha azonban ez díjtétel 4—5 %-ra alászállítatnék, akkor a biztosítás eszközölhető lenne.

Gyöngyös város képviselő testülete örömmel vette az indítványt és megkérte Csomor Kálmánt, hogy azt emlékiratba foglalva dolgozná ki, mely ezután a magas kormányhoz küldetnék, egyszersmind elküldetnek mindazon városok és községeknek, ahol szőlészettel foglalkoznak, hogy hasonló kérvényt terjesszenek a magas kormányhoz.

Lapunk szerkesztője az emlékiratot elkészítette, s a képviselőtestülethez betérjesztette.

Közös célról van szó! Arról van szó, hogy hasonló kérvényt minél több város és község menesszen a magas kormányhoz. Mert csak ily tömeges kérelemnek lehet sikere.

Csak akkor állhat a magas kormány sarokra, és csak akkor bátorodik az állami biztosítás eszméjével foglalkozni, s valami üdvöset tenni: ha a nagy közönség tüntető számban járul kérelmével a magas kormányhoz.

Csak akkor mondhatja: *ime a rengeteg panasz, a rengeteg kérelem, nem térhetek ki előle . . .*

Csak akkor lehet bizni a sikerben, hogy valami lesz, ha a mozgalom országos lesz.

Legyünk őszinték; azzal, midőn az állami biztosítás életbeléptét sürgetjük, oly emberek érdekeit sértjük, akik az ország sorsát intéző körökben, lényeges befolyással bírnak.

Mily nagy azok száma, akik nevüket a biztosító intézetek élére adták, és ezért rengeteg évi jövedelmet huznak:

Lehetnek kivételek, akik talán tesznek is érte valamit; de a legtöbben a pusztá névért, és hogy egy—két gyűlésen elnökölnek vagy részt vesznek: *évi 2—10 ezer forintot sőt többet is huznak.*

Hogy ne lenne hát drága a biztosítás! . . .

No hát ezt tudjuk úgy tudjuk azt is, hogy ezek legnagyobb részét szemben találjuk, *ha az állami biztosításról lesz szó.*

De azt is tudjuk, hogy az állami biztosítás eszméjének *igazságát úldásosságát* mindenki beösméri. Tehát igaz ügygyel állunk elé. Az igaz ügy pedig előbb ntöbb diadalt ül. Különösen *ha az igaz ügy: hazafiui érdekeket véd.*

A biztosítás államivá tétele hazafias ügy, mely ha egyszer kenyértörésre kerül: a magán érdek bár egy ideig intri-gual, de előbb-utóbb háttérbe szorul.

Ennek az ügynek rugója a nép kezében van. Ha a gazdaközönség, nem csak jajveszéssel is fujja nagy pipáját, hanem akcióba lép, — ha ezen kérdést minden alkalommal actualissá teszi, ha a közönség ez érdemben nyakrafőre kérelmez: *az ügy megoldásához közelebb jut.*

Ebben pedig különösen a szőlősgazdák fognak nyerni, ha egyelőre egyebet nem legalább azt, hogy *a szőlők jégelleni biztosítási díja alászáll*—alászállt biztosan annyira, hogy biztosíthatunk.

Ha panaszkodunk, ha kérvényezünk a kormánynál, úgy a miniszter azt fogja mondani a biztosító-társaságoknak: *látjátok, nem lehet kitérni a biztosítás államivá tétele elől.* —

Ekkor a társaságok látva exisztencitájuk megtámadását egyelőre, legalább a legnagyobb szükségen segítenek, és a szőlők biztosításánál jégdíjakat türhető összegre alászállítják.

De csak akkor, ha a kérvények nagy számmal érkeznek be.

Lapunk szerkesztője által készített memorandumot egész

szövegében alább azért közöljük, hogy a befolyásos emberek hassanak oda, hogy ugy a városok, mint községek, és testületek hasonló kérvényt készítsenek, akik akarják: ezt leírva fel is küldhetik a nagyméltóságú m. kir. Földművelésügyi Miniszterhez.

A Gyöngyös városa képviselőtestületéhez beadott emlékirat szövege a következő.

Nagyméltóságú Miniszter úr,

Kegyelmes urunk!

Imádott hazánkban a haladás minden téren mutatkozik. A minden szép, hasznos és nemes iránt fogékony népünk, az intézők bölcs tanácsa mellett, az örökös védekezésben töltött idők mulasztásait iparkodik pótolni, hogy így szeretett hazánkat, a békében előrehaladt nyugoti népek haladásának és jólétének színvonalára emelje.

Szeretett és dicsőségesen uralkodó Királyunk, — kinek hosszú életeért minden magyar ajak imát rebeg, atyai bölcs uralkodása alatt, nemzetünk oly meglepő haladásokat tett, melyek nemcsak a külföldi népek méltó figyelmét költötték fel, de nemzetünk történetében kimagasló pontot képez.

A bölcs kormányzás és a lelkes hazafias vezetés mellett, hazánk polgárai egész bátran állanak a kezdeményezés, a munka terére; mert az utóbbi időkben történt korszakotalkotó nagy alkotások teljes reményt nyújtanak arra, hogy a bölcs és atyai jóságban bővelkedő szeretett Királyunk uralkodása alatt, az ország sorsát intéző jeles hazafiak, nem riadnak vissza a nehézségektől oly kezdeményezéseknél, melyek megvalósulása: *a haza nagyhatalmi állásának, a polgárok szellemi és anyagi jólétének biztosítását és fejlődését helyezik kilátásba.*

Ha csak az utóbbi évtizedek nagy alkotásait tekintjük, és azon nehézségeket mérlegeljük, melyek azok valósulásának útjában állottak bátorságot veszünk magunknak arra, hogy egy, bár szinte sok nehézségbe ütközönek látszó, de végeredményében a haza polgárait áldást hozó kérdés megoldásaért esedezünk. Már előre kecsegtet bennünket azon édes remény, hogy ahol annyi hasznos és nemes eszme ült diadalt: *jelen kérelmünk tárgya is előnyös megoldást nyer.*

Hazánk eddigelé földművelő országnak tekintetett, egyedüli vagyoni jólétét a földművelés már akkor képezte, midőn az anya föld szűz méhe nagy részben pihent; — mikor még a tudomány vívmányaiként föl talált gazdasági eszközök azt általában föl nem szántották, s az öntudatos gazdálkodás kisebb mérvű volt.

A tudomány és a haladás azonban a gazdáknak oly eszközöket adott kezeikbe, bölcs útmutatások mellett az öntudatos gazdálkodás manapság oly mérvet öltött, hogy az országos és egyéni kivánalmaink és

kiadásaink fedezésére sokszorozott jövedelmekkel rendelkezniénk, — ismételjük rendelkezniénk, ha azok előállítására annyi különböző esélyek mellett, egy eltávolíthatatlan és kikerülhetetlen nagy csapások nem rettegtenék a gazdát, és nem okoznának károkat a gazdáknak és nem csontítanak a közvagyon emelését.

Ezre elháríthatatlan és megakadályozhatatlan károk az *elemi csapások*; — azok között különösen a *jégesők okozta károk*.

Nem lehet állítani azt, hogy az okozott károk enyhítésére a védekezés is lépést nem tartott. Az elemi csapások okozta károk, hogy ne mondjuk megtérítésére, de enyhítésére alakultak a biztosító-társaságok.

Nem lehet mondani azt, hogy hazánkban ezre részvény-társaságok megalakulásánál, csak is a befektetett tőke jövedelmezősége volt az egyedüli cél; mert azt a hazafiaság szent tüze is élesztette.

Élénk emlékünkből van még azon idő, midőn hazánk jelesei az első hazai biztosító-részvénytársaságot életrehozták.

Évtizedes fényes múltja van ezen társaságnak; s bár hasznos működése elősmert, de a nemes jóakarattal, a ma már rendelkezésre álló nagy tőke mellett sem volt képes elérni azt: *amit célul kitűzött*. Igaz, hogy százezrek könyeit törülte le a károsodás esetén, de még mindig nagyobb számmal vannak azok, kiket az elemi csapások vagyonukban, hogy ne mondjuk tönkre tettek, de érzékenyen sújtottak.

A később alapított hazai és államilag engedélyezett külföldi társaságok versenyében sem érték el a célt.

Őszintén szólva, ez nem a biztosító-részvénytársaságok eljárásán múlik; mert bár az illetők befektetett tőkéjük polgári tisztességgel használni megszerezni iparkodtak, egy általában nem lehet vádolni őket azzal, hogy a károsult feleket általában nem kártalanították. Egyes esetekben voltak és lehetnek jogos panaszok, de ezek a nagy általánosságban elenyésző csekély részt képeztek.

Hogy a kívánatos cél el nem érte, egyrészt népünknek a biztosítás iránti idegenkedésében, másrészt a károsodások nagy esélyében keresendő. Ha a nagy közönség a biztosítást felkarolta volna: az eredmény a díjak leszállítását, s a károk megnyugvására szolgáló kártalanítást érte volna el.

Ha az utóbbi időben hazánk több vidékét ért nagy jégeséseket és ezek által okozott nagymérvű károkat, valamint a társaságok részéről eszközölt kártalanításokat mérlegeljük, tisztán áll előttünk az, hogy a biztosító-társaságok úgy amint berendezték: *nem képesek a kívánt célt elérni*. Nem képesek megteremteni azt az állapotot, hogy a földműves véres verejtékét, munkájának édes gyümölcsét az elleni csapásokkal szemben élvezhesse.

A biztosító-társaságok évek óta küzdenek, hogy miként lehetne különösen a *jég okozta károkat kárpótolni*; — s miként lehetne a nagy közönséget a *jégbiztosítás eszméjének teljesen megnyerni*.

Évtizedek eseményei állanak előttünk, amikor a magas kormány a szabad verseny fejlesztése céljából a biztosító-társaságokat engedélyezte. A legerősebb munkásság és éberség mellett nem egy társaság szűnt

meg. Elvesztette alaptökéjét, kártalanítatlanul hagyta a károsultakat, s így a gazda közönség ahelyett, hogy a biztosítás eszméjének megnyerett volna: *tölc elidegnedett.*

Ha ezen események indító okot beható bírálat tárgyává tesszük, azon meggyőződésre jutunk, hogy ez eseteket nem a matematika helytelen alkalmazása idézte elő, de az, hogy *ez elemekkel megalkudni, azokat keletkezésükben korlátozni nem lehet.*

E mellett bizonyít az összes biz. részv.-társaságok egyesülése, mely ez évben a jégbiztosítás terén létrejött. A múlt évek esélyein okulva, így hitték a rizikót elviselni, és a károsultak jogos igényeit kiélegíteni.

A múlt időknek e terén történt eseményei, valamint a jelen év, midőn a jég elleni biztosításoknál az összes társaságok egész erejüket egyesítették, nem voltak képesek a károsult gazdák kárjait megnyugvásra kárpótolni. Pndig meg kell hajolni ama kötelességérzet előtt, melyet a kártalanításnál kifejtteni iparkodtak.

Az összes elmondottakat és e téren létező állapotot ha kellő komolysággal mérlegeljük, tisztán áll előttünk, hogy a biztosítás kérdése úgy amint az ma létezik: *nem oldható meg*, hogy a gazda közönség általában — ami nagyon kívánatos volna — *nem barátkozik meg a biztosítás eszméjével*, s marad továbbra is, azon szomorú állapot, hogy hazánk gazda közönsége, egy nagy igen nagy része, a köznép, melynek leginkább volna szüksége a biztosítás igénybevételére: *nem biztosít.* S így az elemi csapások pusztíthatnak, s maguk után behegethetlen fájdalmas sebeket hagynak, az ország népe szegényedik, a közvagyonosodás alá száll és a magas kormánynak gyakran ad gondot az, hogy a haza sujtott polgárát vagy polgárait, miként mentse meg családjának, a hazának, és hogy ne legyenek kénytelenek vándorbottal kezükben más hazát keresni s a létszámukat apasztani.

Soha sem volt alkalmasabb idő beigazolására annak, hogy a biztosítás a társaságok kezeiben célzott nem ér. Soha nem lehetett fényesebben beigazolni azt, hogy elérkezett ideje annak, hogy a magas állam, melynek hivatása a polgárok jólétét fejleszteni: *a biztosítás kérdését kezébe vegye.* Egy félszázados kísérlet bizonyít a mellett, hogy csak az állam által kezelt biztosítás esetén szállhatnak le a fizetendő díjak elviselhető összegekre.

De meg a kormány bölcs és szigorú intézkedése kötelezheti a tulajdonost biztosítása eszközlésére. Amint más téren a kényszer áldást-kozó volt, például *a népoktatás terén*, — ahol kényszerülve volt a szülő gyermeke előtt a tudás útját megnyitni, és azzal a közművelődés emeltetett előtérbe; — hasonlóképen áldásos lesz az, ha a honpolgárok vagyona államilag biztosítottatik.

Az állami biztosítás esetén a díj jelentéktelen csekély lesz, kár esetén a valódi kár megtérítetik. Ez önmagából következik, mert a rengeteg téren elterjedt, biztosítás mellett *a rizikó csekély lesz.* És a földolog az, hogy a honpolgár nyugodtságot talál az atyai gondosságban.

Nem megvetendő körülmény az sem, hogy a befolyt díjból a

kár teljesen fedezhető lesz; a megmaradt jövedelem pedig részben az alap növekedésére, részben a díjak alászállítására szolgál. — Így a gazdák jövedelme biztosítva lévén: az állam nem lesz kényszerülve egyéb czélra üdvösen használható összegeket, a beállott inségek enyhítésére fordítani. Nagy előny lesz pedig az, hogy az állami költségvetés miatta hiány nem szenved, mert a kivetett adók rendszeresen befojynak.

Számos rendkívüli előnyököt lehetne még az állami biztosítás javára felsorolni; csak még azon figyelmet értendő körülményt említjük fel, hogy a részvénytársaságok jövedelmeinek egy jelentékeny része, nem vándorolna a külhoni részvényesek zsebébe; de az is itt bent maradna. Eléggé terhes azon állapot, hogy hazánk birtokosai nagy összegeket fizetnek kamat fejében a külhoni pénzintézetek kölcsöneiért.

Tudjuk azt, hogy ezen ügy keresztülvitele rendkívül sok érdeket sért, s nagy nehézségekbe ütközik; de utalva a multak fényes sikerére reméljük, hogy a magas kormány ezen közhasznu intézkedését megteszi, s a haza polgárai mielőbb az állami biztosítás jótékonyágában részesülnek.

Ámde ezek megfontolása, ezek megérlelése, keresztül vitele és életbeléptetése időt kíván, a baj pedig mint az utóbbi nagy jégesések igazolják, gyökeres orvoslást segélyt igényel; különösen a szőlők jégelleni biztosítása az, mely sürgős megoldást s már a legközelebbi időben üdvös intézkedést kér.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy a szőlők ellemi biztosítás mi-kéntjéről egész feltárva szólhassunk.

A szőlőművelés már a multban, hazánk nagy tényezőjü földművelése volt. Százezrek keresték e téren mindennapi kenyerőket; sőt a szőlőszet hazánk egyik jövedelmező gázdálkodási ágát képezte. Ilyképen ösmert bennünket a külföld; — ilyképen kerültek boraink a külhon piaczaira s a közös bevételeket emelték.

A filloxera pusztítása eme oriási jövedelmet tevő szőlőszetet tönkre tette. Oriási áldozatok és rendkívüli szorgalom mellett kezd a hazai szőlőszet felvirulni. Köszönet a magas kormánynak atyai gondos jósa-gaért, mely mellett a magán szorgalom a szőlőszetet már eddig is örö-metnyujtó és némi jövedelmetadó állapotba helyezte.

Mig egy részről örömünk a szőlőszet felujtása terén határtalan, addig más részről helyzet kétségbeejtő ha rágondolunk ama esélyekre, melyeknek a szőlőszet jövedelme ki van téve.

Egyik oldalról a tavaszi zöldfagyok, más oldalról a jég esés az, mely a szőlősgazdákat egyébként nehéz helyzetükben a koldus bottal fenyegeti.

A zöldfagy ellen létezik ugyan némi védekezés, a füstölés, — a jégkár ellen azonban *nem vagyunk képesek szőlönket megvédeni.*

Létezik ugyan ezen irányban is védekezés, de ez a felette magas díjtételeinél fogva, alig vagy épen nem vehető igénybe. S így történik az, hogy egész évi jövedelmünk egy óra, vagy kevesebb idő alatt tönkre tétetik: mint az a jelen évben junius hó 27. és 28-án az ország több részében, határunkban és szomszédos községek határaiban történt. *Ahol*

is nemcsak ez évi termésünket tette tönkre a jégeső, de a jövő évi jövedelmünk is kétségessé vált.

Ha ez ismétlődik, a szőlőszettel foglalkozó, úgy is nagy részben eladósodott polgárság fizetési kötelességeinek eleget tenni képtelen lesz, a tönk szélére koldusbotra jut; s a felujítani megkezdett területek elparlagodnak, vele az állami közvagyon semmisül meg. . . .

Eme kétségbeejtő helyzetben folyamodunk Nagyméltóságodhoz, és általa a magas kormányhoz esedezve, hogy a helyzeten segíteni méltóztassék.

Egyedül az állami biztosítás lenne hivatott ezen gyökeresen segíteni. De ismételve jelentjük ki, hogy ösmerjük az akadályokat és nehézségeket, melyek ezek megvalósulásának útjában állanak; s így tudjuk azt is, hogy ezen nehézségek leküzdése időt, talán hosszabb időt vehet igénybe.

Bár az épületek, ingók, állatok és egyéb gazdasági termények biztosításának állami kezelés alá való vétele is előnyös, üdvös és kívánatos, de ezek a jobb jövő reményében egy ideig bár magas, de tűrhető díjtételeik mellett a sujtó csapástól megmenthetők, Nem így a szőlők jégelleni biztosítása, mivel azok rengetegül magas díjtételei mellett nem biztosíthatók, s így egy nagyobb jégkár esetén, a magas kormánynak a szőlők felujítása érdekében tett fáradozásai és nyujtot segélyei: semmivé válnak; és a szőlőszettel foglalkozó lakosság pedig pótolhatlan veszteséggel sujtatik.

A szőlők jégelleni biztosítása érdekében a legsürgősebb segélyre van szükség; arra, hogy azt már a jövő év tavaszán a gazdaközönség igénybe vehesse.

Ha a magas 10–12°/_o-tőli díjtételek legalább is 4–5°/_o-tőlira mérsékeltenék, ez egyelőre némi segélyt nyujtana: mert az állami biztosítás bekövetkeztéig ezen összeg mellett, bár terhesen, de a gazdaközönség a szőlőjét jég ellen biztosíthatja.

Igaz, hogy ezen segélylyel a szőlőszettel foglalkozó közönségén csak részben lesz és kevésbé segítve, de legalább addig is, míg a kívánt üdvös állapot bekövetkezik: *azok, akik érdekeik megóvása iránt elég éberek, a végpusztulástól meg lesznek mentve.*

Mi úgy gondolnánk ezt elérhetőnek, ha a magas kormány a létező *biztosító-részvénytársaságok* valamelyiket vagy a létező biztosítási *szövetkezetet*, avagy a fenálló *jégbiztosítási szövetkezetet* kárpótlásul bizonyos évi szubvenczióban részesítené.

Néhány százezer frt, mely e célra elégséges volna, a nagy lendületet vett szőlőkultúra fejlesztését hatványozottan elősegítené, az állami bevételeit más téren szaporítaná, a szőlősgazdák nagy részét a biztosítás eszméjének megnyerné, és százezrek háláját vonná maga után; végeredményében pedig szeretett hazánk közös vagyon jólétét fejlesztené, *mely édes hazáért minden igaz magyarnak szíve hön dobog! . . .*

A jégvert szőlők gyógyítása.

Az utóbbi időben történt jégesések az országban rengeteg kárt okoztak.

A legöregebb élő emberek sem emlékeznek arra, hogy a jégesések oly nagy terjedelműek voltak volna tönkre a terméseket, mint ez évben.

Az ezelőtti jégesések egy bizonyos irányban pusztaszerint pusztítottak. A határ egyik végén kárt tettek, a többi részben nem volt semmi kár. Ez évben azonban nem egyes határok bizonyos részét, de határokat, sőt több megye területét is tönkre tették.

A jég különösen a szőlőkben tett nagy kárt.

Más gazdasági ágakban ha kárt tettek is, de a kár a jövő évre nem hat ki. Nem úgy van a szőlőkben.

Amely szőlőt a jég erősen megvert: a jégverést még a jövő évben is erősen megsínli. Ha lesz is dús hajtás, de nem lesz gyümölcs. Ezen körülménynél fogva a szőlőgazda helyzete *a legkétségbeejtőbb*.

Egy ilyen oriai jégkár után tanácsokat osztogatni, hogy mit tegyen a gazda jégvert szőlővel: *felette nehéz és lelkiismeretes dolog*.

Olyan könnyedén papírra vetni, hogy csak alkalmoszerű cikk jelenjen meg alkalmas időben, s a mondottak valóságáról meg nem győződve tanácsokat osztogatni: *ka nem felületesség, akkor tág lelkiismeret*.

Hiszen a kárt szenvedett kétségbe esett gazda fűhöz-fához kapkod.

Aki ilyenkor kiáll a sikra s tanácsokat osztogat: *az szálljon magába* és legyen tudatában annak, hogy tanácsait számosan követelhetik; s ne elégedjék meg azzal, hogy valahol hallott vagy olvasott dolgot más kosztünbe öltöztetve feltálaljon: *de szeressen meggyőződést állításának valóságáról*, és tanácsainak helyes és célszerű voltáról.

Csak azért írni, hogy a lap teljen és hogy ez érte esedékes írói díjat felvegye: *megbocsáthatlan bűn*.

Kisebb dolgokban meglehet engedni az elméletből származott tanácsokat; mert a követők nem szenvednek nagy károkat. De ha a jégverés utáni teendők elhibáztatnak: *iszonyuan megboszulják magukat*: mert a jövő évi termést is tönkre tehetik. Azután honnét, miből éljen meg a szegény szőlőgazda, miből fedezze kötelezettségeit, ha sem ez az évben, sem a jövő évben nem hoz termést a szőlője!?

A jégvert szőlővel valamit tenni kell, magára hagyni nem szabad. De egyszerűen odadobni azt, *hogy újból mint tavaszon megmetszendő*, enyhén ítélve meg: *gyakorlati tapasztalat hiányra vall*.

Ha valaki ezen tanácsot egyszerűen veszi és követi: *egy második a jégkárhoz hasonló kárt szenvedhet*. Tönkre teszi több évre a szabályos metszési eljárást, — tönkre a jövő évi termést.

Viszont azt tanácsolni, hogy a jégvert szőlőt érintetlenül kell hagyni, azon reményben, hogy az magát kinövi: *ismét gyakorlati tapasztalat hiány*.

A jégverés történhet korra tavasszal vagy ősszel; lehet az nagyobb vagy kisebb, tehát a jégverés utáni tennivalókról általában be-

is nemcsak ez évi termésünket tette tönkre a jégeső, de a jövő évi jövedelmiünk is kétséssé vált.

Ha ez ismétlődik, a szőlőszettel foglalkozó, úgy is nagy részben eladósodott polgárság fizetési kötelességeinek eleget tenni képtelen lesz, a tönk szélére koldusbotra jut; s a felujítani megkezdett területek elparlagodnak, vele az állami közvagyon semmisül meg. . . .

Eme kétségbeejtő helyzetben folyamodunk Nagyméltóságodhoz, és általa a magas kormányhoz esedezve, hogy a helyzeten segíteni méltóztassék.

Egyedül az állami biztosítás lenne hivatott ezen gyökeresen segíteni. De ismételve jelentjük ki, hogy ösmerjük az akadályokat és nehézségeket, melyek ezek megvalósulásának útjában állanak; s így tudjuk azt is, hogy ezen nehézségek leküzdése időt, talán hosszabb időt vehet igénybe.

Bár az épületek, ingók, állatok és egyéb gazdasági termények biztosításának állami kezelés alá való vétele is előnyös, üdvös és kívánatos, de ezek a jobb jövő reményében egy ideig bár magas, de tűrhető díjtételeik mellett a sujtó csapástól megmenthetők, Nem így a szőlők jégelleni biztosítása, mivel azok rengetegül magas díjtételei mellett nem biztosíthatók, s így egy nagyobb jégkár esetén, a magas kormánynak a szőlők felujítása érdekében tett fáradozásai és nyujtott segélyei: semmivé válnak; és a szőlőszettel foglalkozó lakosság pedig pótolhatlan veszteséggel sujtatik.

A szőlők jégelleni biztosítása érdekében a legsürgősebb segélyre van szükség; arra, hogy azt már a jövő év tavaszán a gazdaközönség igénybe vehesse.

Ha a magas 10–12°/_o-tőli díjtételek legalább is 4–5°/_o-tőlira mérsékeltenék, ez egyelőre némi segélyt nyujtana: mert az állami biztosítás bekövetkeztéig ezen összeg mellett, bár terhesen, de a gazdaközönség a szőlőjét jég ellen biztosíthatja.

Igaz, hogy ezen segélylyel a szőlőszettel foglalkozó közönségén csak részben lesz és kevésbé segítve, de legalább addig is, míg a kívánt üdvös állapot bekövetkezik: *azok, akik érdekeik megóvása iránt elég éberek, a végpusztulástól meg lesznek mentve.*

Mi úgy gondolnánk ezt elérhetőnek, ha a magas kormány a létező *biztosító-részvénytársaságok* valamelyiket vagy a létező biztosítási *szövetkezetet*, avagy a fenálló *jégbiztosítási szövetkezetet* kárpótlásul bizonyos évi szubvenczióban részesitené.

Néhány százezer frt, mely e célra elégséges volna, a nagy lendületet vett szőlőkultúra fejlesztését hatványozottan elősegítené, az állami bevételeit más téren szaporítaná, a szőlősgazdák nagy részét a biztosítás eszméjének megnyerné, és százezrek háláját vonná maga után; végeredményében pedig szeretett hazánk közös vagyon jólétét fejlesztené, mely *édes hazáért minden igaz magyarnak szíve hön dobog!* . . .

A jégvert szőlők gyógyítása.

Az utóbbi időben történt jégesések az országban rengeteg kárt okoztak.

A legöregebb élő emberek sem emlékeznek arra, hogy a jégesések oly nagy terjedelműek voltak volna tönkre a terméseket, mint ez évben.

Az ezelőtti jégesések egy bizonyos irányban pusztaszerint pusztítottak. A határ egyik végén kárt tettek, a többi részben nem volt semmi kár. Ez évben azonban nem egyes határok bizonyos részét, de határokat, sőt több megye területét is tönkre tették.

A jég különösen a szőlőkben tett nagy kárt.

Más gazdasági ágban ha kárt tettek is, de a kár a jövő évre nem hat ki. Nem úgy van a szőlőkben.

Amely szőlőt a jég erősen megvert: a jégverést még a jövő évben is erősen megsinli. Ha lesz is dús hajtás, de nem lesz gyümölcs. Ezen körülménynél fogva a szőlőgazda helyzete *a legkétségbeejtőbb*.

Egy ilyen oriai jégkár után tanácsokat osztogatni, hogy mit tegyen a gazda jégvert szőlővel: *felette nehéz és lelkiismeretes dolog*.

Olyan könnyedén papírra vetni, hogy csak alkalomszerű cikk jelenjen meg alkalmas időben, s a mondottak valóságáról meg nem győződve tanácsokat osztogatni: *ka nem felületesség, akkor tág lelkiismeret*.

Hiszen a kárt szenvedett kétségbe-esett gazda fűhöz-fához kapkod.

Aki ilyenkor kiáll a sikra s tanácsokat osztogat: *az szálljon magába* és legyen tudatában annak, hogy tanácsait számosan követelhetik; s ne elégedjék meg azzal, hogy valahol hallott vagy olvasott dolgot más kosztünbe öltöztetve feltálaljon: *de szerezzen meggyőződést állításának valóságáról*, és tanácsainak helyes és czélszerű voltáról.

Csak azért írni, hogy a lap teljen és hogy ez érette esedékes írói díjat felvegye: *megbocsáthatlan bűn*.

Kisebb dolgokban meglehet engedni az elméletből származott tanácsokat; mert a követők nem szenvednek nagy károkat. De ha a jégverés utáni teendők elhibáztatnak: *iszonyuan megboszulják magukat*: mert a jövő évi termést is tönkre tehetik. Azután honnét, miből éljen meg a szegény szőlőgazda, miből fedezze kötelezettségeit, ha sem ez az évben, sem a jövő évben nem hoz termést a szőlője!?

A jégvert szőlővel valamit tenni kell, magára hagyni nem szabad. De egyszerűen odadobni azt, *hogy újból mint tavaszon megmetszendő*, enyhén ítélve meg: *gyakorlati tapasztalat hiányra vall*.

Ha valaki ezen tanácsot egyszerűen veszi és követi: *egy második a jégkárhoz hasonlító kárt szenvedhet*. Tönkre teszi több évre a szabályos metszési eljárást, — tönkre a jövő évi termést.

Viszont azt tanácsolni, hogy a jégvert szőlőt érintetlenül kell hagyni, azon reményben, hogy az magát kinövi: *ismét gyakorlati tapasztalat hiány*.

A jégverés történhet korra tavasszal vagy ősszel; lehet az nagyobb vagy kisebb, tehát a jégverés utáni tennivalókról általában be-

szélni: *üres beszéd*; valamint a metszést általános ajánlani szintén helytelen

Mikor a jégvert tőkén segíteni akarunk: meg kell vizsgálni magát a jégvert tőkét, s azt fogjuk tapasztalni, *hogy minden egyes tőke más és más metszést kíván*: némelyik pedig éppen semmit

A jégvert szőlő gyógyítását: a metszéssel, a talaj művelesel, a hajtások tisztogatásával esetleg műtrágya adásával, és végül az őszi és tavaszi metszéssel lehet eszközölni, illetőleg az elmondottakkal lehet azokon segíteni.

Az első segítség a metszés.

Aki a jégvert szőlőt metszeni akarja, két dolgot kell szemelőtt tartania. Az egyik az, hogy *a tőn maradt szőlőfürtök beérjenek*; a másik az, hogy *a jövő évi termés biztosítassék*.

Tudni kell azt, hogy azok a fürtök vagy fürt részecskék, melyek a tőkén maradtak: *nem adnak mindanyian termést*

Egy rész *össze fonnyad*, a másik rész *egres marad*.

Fonnyadt marad és később leszárad akkor, ha a fürt nyelét kocsanyát a jégerősen megütötte; — egres marad, ha a tő levél nélkül lesz, ha a nap a fiatal egyébként is, megsértett bogyókat fiatal korukban erősen kisüti.

Tudni kell azt, hogy a vesszők úgy ernek be, ha a tőkék levélzettel vannak ellátva.

Tudni kell azt, hogy a rügyek csak akkor hoznak termést, ha azokban a keményítő részek megsűrűsödnek. — hogy a rügyek megtermékenyülése leginkább július második felében és augusztus hóban történik, mikor a vesszők fásodni kezdenek: — s így a rügy termékenyítését felerészben a levélzet működése segíti elő.

A szőlő két uton él és fejlődik. Egyik út a gyökérzet, a másik a levélzet. Ahhoz, hogy egy tő veszejei dúsak és beérettek legyenek: *a kettő együttes működése szükséges*.

A levelek szabad szemmel nem látható, apró szájacskákkal vannak ellátva, melyen át a levegőben lévő szénenyt beszívják. Ha levél nincs a tőn, gyökereinek táplálása folytán él ugyan egyidejig, de nem fejlődik.

Tudni kell azt, hogy ha a vesszők erősen össze vannak zúzva a jég által, és ha bár a honaljak kihajtanak is: de sok esetben kihajtanak az alsó rügyek is, melyeket rendszeren az év tavaszán vagy őszén eszközöndő metszés alkalmával: *termő rügyeknek meghagyni szoktunk*, melyekből a termések előjönnek.

Szóval tudni, de nagyon kell tudni, mely rügyek szoktak termést hozni.

Ösmerni kell a szőlőfajokat, hogy melyik hozza ki a fejből vagy egy éves vessző rügyéből a termést; és viszont, melyek azon fajok, melyek csak csapon, csercsapon, doboson vagy aghajon hoznak termő csapokat

Meg kell tudni bírálni, hogy mily sérülés mellett képes a vessző hajtásait és termő rügyeit beérlelni.

Aki mindezeket tudja, az vegyen kezébe ollót vagy ugynevezett vargakést, és fogjon hozzá a jégvert szőlők metszéséhez, illetőleg gyógyításához.

De hát maga a gazda a metszést nem végezheti. Különösen ha nagyobb terjedelmű a szőlője, azt munkásokkal kell metsznie.

Ott a bökkenő, hogy hol fogadhat fel metszéshez ügyes és a főnőbb elősorolt kellékekkel bíró munkásokat?

Nagyobb területhez pedig több munkás kell, hogy azok a metszést rövidebb idő alatt elvégezhessek. Mert a fődolog az, hogy az elétörő vesszők, esetleg azok rügyei beérjenek. Mert ha be nem érnek, akkor ismét kárt tettünk, amennyiben az éretlenül maradt hajtások a télen át elfagynak, ősszel ha levágnak, értéktelenek lesznek; ennek folyományaaként a rügyek sem érnek be, és nem is hoznak termést; különösen akkor következhetik be, midőn a jég június hóban — mint ez évben teszi tönkre a szőlőket.

Ha valaki nincs azon szerencsés helyzetben, hogy alkalmas metsző embereket szerezhessen, s maga pedig más egyéb elfoglaltságánál fogva a metszőkkel nem lehet, azokat nem vezetheti, fel nem ügyelheti, akkor bár kárral és fájdalommal, de ne metszesse szőlőjét. Nehogy a tudatlan metszés által a jövő évi termés még azon része is megsemmisítsék: *amley az adott viszonyoknál fogva megmaradt és elérhető lett volna.*

Igen, mert a tudatlan metszéssel előidézheti azt, hogy az alul sér tetlenül maradt termő rügyek *kihajtanak*, s így azután nem lesz jövő évre sem termés. Az pedig, hogy július hóban elétörött rügyek ez évben jövedelmet adó rendes termést hozzanak: *mesebeszéd*, — *a zöld asztalról kieszelt komédia.*

Rendkívüli időjárásnak kell lenni annak, hogy az ily későn elétörött hajtások esetleges termései beérjenek.

Lesz belőle ugynevezett *Marton-szőlő*, melyből eddig kevés hordót hallottam és láttam megtölteni.

Az is nagyon gyenge remény, hogy a jultus hó 2-án elétörött hajtások rügyei mind beérjenek. Ez csak azon esetben állhat be, ha kedvező meleg nyár és hosszú ős következik.

Ezekből azonban ne következtesse azt senki, hogy a jégverés után azonnal metszessen.

Meg kell azt várnia, míg a jégverl vesszők honaljai hajtani kezdenek.

Mint alább részletesen leírom oda kell törekedni, hogy a tőkén levő oly hajtások, melyeknek alulról egy-két rügyei közötti területen nincs a vessző erősen megsértve, hogy ezen rügyek, melyek esztendőre termést hoznak; a metszés által hajtásra ne késztesse.

A jégverés után 10—14 napra a jégvert hajtások honaljai kezdenek hajtani.

Sok tőkénél látjuk azt, hogy míg a hajtások felső, középső sőt alulról harmadik rügytől kezdve fölfelé levő szemek hajtani kezdenek: az alsó egy-két szem, *bár kissé dudorodik*, de nem hajt ki.

Ha a tőkén a hajtások így vannak, akkor a gazda örvendjen, mert a felső kihajtott rügyek fejlődni fogok, de az alsó rügyek, hogy szőlőszeti nyelven szóljak : alszanak.

Ez a jégverés után a jövő évi termést tekintve, *a leghszerencsésebb állapot.*

10--14 nap múlva tehát látja a metsző mi a kötelessége? Az, hogy ha ilyen tőkét talál, örüljön, és a világért a mondott hajtásokat vissza ne metsze, sőt ha a tő hajtásokkal nincs túl telítve, s a többi vesszők nincsennek a jégütés által eltörve, haladjon el békével mellette.

Ha azonban a tőkén az alsó 2--3 rügy közötti részen nincs ugyan erős jégütés, de felülről erős sérüléseket szenvedet, mely miatt a felsőbb rügyek nem képesek kihajtani, vagy ha kihajtottak is, de velük együtt az alsó rügyek is hajtani kezdenek: itt már a jövő évi termést illetőleg baj van: itt már a metsző ollónak szerep jut.

Nézzük csak, mit nyerünk vele, ha ezt a hajtásokat nem metszük meg? Azt, hogy a hajtás legtöbb rügye kihajt; így lesz 8-16 honalj. Mind, gyenge lesz, de nem fog az alsó már elétörött rügy sem erős hajtásokat hozni. Lesz sok gyenge éretlen hajtás, éretlen rügygyel, melyek sem vesszőnek nem lesznek alkalmasak, sem termést nem hoznak; legnagyobb része a télen át elfagy, és még a harmadik évi termésre is káros befolyással lesz. Különösen a csemege- és szőlőfajoknál, melyek termésciket csapon, ag-hajon és doboson hozzák.

Ilyen tőkénél az eljárás az, hogy a hajtásokat ket szemre levágjuk. A tőkén 2--3 ilyen zöld csapot hagyunk. Ezen megmaradt immár hajtásnak indult rügyek erős vesszőt hoznak, kedvező idő mellett a vesszők beérhetnek, a rügyek megtermékenyülnek.

Tehát ha így járunk el, megteesszük azt, amit a józan ész parancsolt. S reményvel kecsegtethetjük magunkat, hogy tőkéinket legalább a jövő évre kigyógyítottuk.

Lehet, hogy az ilyen hajtások hoznak nemi csekély termést, lehet, hogy be is érhetnek a fürtök.

Az elmondottak az európai és ojtvány szőlőkre értendők, és azoknál alkalmazandók. De ezeknél is azoknál, melyeken a jég termést nem hagyott, vagy amelyeken a megmaradt fürtök kezdenek fonnyadni, melynek következése a leszáradás lesz.

Azon tőkék, melyeken a jég a fürtök egy részét meghagyta, vagy ha fürtöket részben elvágta is, de azok kocsányai nyelei nincsenek erősen megsértve és lehet bizni, hogy azokat még is neveli, a metszéssel másként kell elbánni. Ezt szintén alább sorrendben tárgyaljuk.

A jégverés azonban nemcsak a termő európai és ojtvány szőlőkben tesz kárt, de kárt tesz az anyatelepeken levő ripáriák és egyéb alányvesszőkben; — kárt tesz a zöld ojtványokban, az oskolában rakott vesszők és ojtványokban, nagyon természetes, hogy a károsodás itt is különféle.

Eme károsodást és azok gyógyítását a következő sorrendben adjuk elé:

Először is szóljunk az anyatelepekről, illetőleg a jónak bizonyult alanyvesszőkről.

Az alanyvesszők: a ripária-portális, a szolonisz, a rupestris és végül a jaquez. Az utóbbi mint direkttermő is használható.

Ha a jégverés nagy sebeket ejtett, különösen a héjakat keresztül vágta, sőt meg a fásrészt is megsértette: akkor ezen vesszők, ahol ily sebeket kaptak, a szósoros értelmében használhatlanok, semmit sem érnek, tűzre vagy a trágya dombra valók.

A nevezett alanyvesszők vékony héjjal birnak, s ezeknek az a tulajdonságuk, hogy nem forradnak be, hanem ha a földbe kerülnek, az ütés helyén fenésedés támad. Az ilyen sebekkel ellátott vesszők élnek ugyan 1—2 évig, míg végre elhalnak azért, mivel a sebhelyen keletkezett fenésedés tovább halad, míg végre a vesszőt körülfutja és akkor bekövetkezik az elmaradhatlan elhalás.

A jégverés különböző; van eset reá, hogy az alanyvesszők a sebeket oly sűrűen kapják, hogy azokat használni nem lehet. Ha lehet is, csak egy esetben, *ha azokat minden rügynél elvágjuk úgy, hogy az egészséges rügy mellett semmi sebesülés ne legyen.*

Ez esetben az így elaprózott vesszőket, jobban mondva az összegyűjtöt rügyeket, csak egyféleképen használhatjuk el, ha a jól megszántott földbe csekely mélyedésekbe egymástól legalább 3—4 ujnnyira elvetjük, s azután földdel betakarjuk.

Az ily elvetett rügyek legtöbb része kihajt, melyből később 2—3 év után jó gyökeres vesszők allithatók elő.

Ebből latható, hogy az ügyesség még a legnagyobb károsodás mellett is képes jövedelmet előállítani. Mert meg kell jegyeznünk, hogy az egészséges rügyek, éppen úgy mint a gabona, kukoricza vagy más egyéb növény szintén kikelnek. Mivel egy rügy a szőlőtő életének minden feltételével rendelkezik. Az anyarügy fölfelé hajt, míg a honalj hajtások és a rügyek alatt gyökeret eresztenek.

De hát ezen eljárás csak a legvégső esetben veendő igénybe.

Ha azonban a jég okozta sebek ritkán vannak, hogy annak kikerülésével még mindég lehet 35—50 cm. hosszúságu vesszőket vágni *a vert telep meghagyandó.* De ez esetben a levágás, illetőleg az összevágásnál kell figyelmesnek lenni, s utasítani a munkást, hogy a vesszők összevágása alkalmával *a sebzett vessző részeket vágják ki.*

És így jégvert vesszők hosszúságukat tekintve, három osztályba vágandók.

Első sorban jönnek a 45—50 cm. hosszúságuak *illetésre.* Ezután a 35 cm. és azon felül hosszúságuak; ezek jönnek ojtás alá, és végre a két szemesek, melyek oskolába rakhatók, s később, ha elég erőseké fejlődnek: helyben zölden is bejthajók, vagy mint gyökeres vesszők használhatók.

De különben az így kihajtató vesszőket lehet állandó helyükre ültetni, amennyiben a kihajtott és megfásult hajtásokból hagyható meg a fejezet.

A jégvert alanyvesszők a megmetszéséhez szintén sok szó fér.

Nagyon rosszul cselekednek az, aki minden figyelem nélkül egész tövön levágná a hajtásokat: mert akkor a tőkefejet készítené a rügyek előtörésére. A hajtásokra először is több idő telnék, másodszor nagy számmal törnének elő a rügyek. Így a később fejlődött nagy számú hajtások *vékonyabb vesszőket adnának és nehezebben érnének be.*

A metszést úgy kell eszközölni, hogy egy tőkén 3—4 vesszőcskén 1—2 szem hagyassék meg. Ezek előbb kihajtanak. Nem szabad 4—6 száznál többet meghagyni, ha több kihajt, azokat el kell távolítani. Végre a talajt erősen kell kapálni, hogy így a hajtások beérését elősegítsük.

Ilyen eljárás mellett, alanyvesszők a telepen beérnek; s ha nem is teljes, *de elégséges vesszőt adnak.*

Amely zöldajtást a jég erősen úgy megvert, hogy pláne a héja átlukadt és a fás rész látható: *ott többé gyógyításnak helye nincsen.* Azt le kell vágni. A levágást úgy kell eszközölni, hogy a zöld hajtás egy-két szemre metszessék. Különbö a fejezetből későn és sok fakadás hajt. Mind a két körülmény a siker hátrányára van.

Ha azonban a nemesítés helyétől lefelé számítva, legalább a harmadik rügyig nincs, vagy ha van is, de gyenge a jégütés: *azt meglehet hagyni.* Gondosan kezelni és ősszel ha lemetszetik; *a harmadik rügy alatt kell elvágni.*

Ezt azután akár állandó helyére el lehet ültetni.

Az eloskolázott párosítással eszközölt ojeványokban addig míg ki nem takartatik *a jégeső kevés kárt tehet: legföllebb a hajtások hegyeit tordeli le; de e hibát csak hamar kiheveri.*

Ha az oskolába kirakott alanyvesszők rendesen voltak ültetve, s nincsen az alany szabadon: tesz ugyan kárt a jégeső, de ennek gyógyítása nincsen. Ezt a természet és az idő gyógyítja.

Ha azonban az eloskolázott vesszők fejezetén alul is ki vannak a földből és a fejezetén alól is össze veri, sőt néha a hajat is levágja: *ez esetben az oskolába rakott vessző sebet kap: és ha csak alul ki nem hajt, használhatlan.*

Ez esetben az így rendetlenül oskolázott jégvert vessző fejezete levágandó, hogy így a földben levő második rügy előtörésére kényszeritessék.

Az ily visszametszés után sok elmarad kihál; de ami kihajt: *az egészséges és használható lesz.*

A ripáriáknál a sebhely be nem forr, de fenésedést kap, mely a vesszőt körül futja. A direkttermőnél, különösen a herbemont és othellonál, ha a fás rész meg nem sértetet: *beforrja magát és használható.*

Ez onnét származik, mivel a herbemont és othelló közelebb állnak a nemes fajokhoz; hajaik vastagabbak, husosabbak; *így a forradás tökéletesebb, hamarébb beáll.*

De ha az ütés oly nagy, hogy a fás rész is kilátszik: *ezek is*

szintén használhatlanok. És ekkor ezek is megmetszendők, mint a jégvert alanyvesszők.

Az európai szőlővessző legtöbb csapást, ütést elbir. Ha csak a hég van megsértve. *az ilyen seb beforr.* A nedvkeringés megakasztva nem lesz, sőt az ilyen egyébként beérett vesszőket az ültetésre is egész sikerrel lehet használni.

Mielőtt a jégvert európai vagy ojtvány tőkék metszéséhez gyakorlatilag hozzá fognánk, azaz annak metszését leirnáknk, még azt kell mondani, hogy a tavasszi jég, mivel a jégdarabok rendszeren kisebbek, mint nyáron, s mivel a jégfelhők rendszeren alább járnak, és kevésbé fordulnak elé nagy viharral: azok a fűrtökben — mivel kicsinyek és gyengék — nagyobb károkat tesznek ugyan, *de a vesszőket nem igen verik oly annyira össze,* mint a nyári viharral szállt nagyobb alakú jégdarabok. Ősszel, mikor a vesszők megfásodtak: *kevésbé tesz kárt a vesszőben.*

Most beszéljünk a legközelebbi borzalmas viharral jött jégesőről, s illetőleg annak metszés általi gyógyításáról.

Gyakorlati szempontból írjuk le úgy, amint a tőke áll s amint azt metszeni kell.

A tőke eleibe állunk. Megnézzük, vannak-e rajta fűrtök? Ha igen, megvizsgáljuk, vajjon befognak-e azok érni?

Ha igen. akkor azon hajtásokat, amelyen fűrtök vannak, azokat érintetlenül hagyjuk, nem metszük meg.

Megnézzük, vajjon az alsó rügyeknél nincsen-e erős jégütés. Ha nincs, és fejlődésüknél és állásoknál fogva alkalmasak arra, hogy jövő évre termésre metszessenek: ehhez nem nyulunk, de tovább vizsgáljuk a tőkét.

Ha a többi hajtásokon az alsó rügyeknél ütés van: *azokat egész tövében eltávolítjuk.* Minek fogyassza a tő erejét, a semmire nem alkalmas hajtás.

Ha azonban alul nincs jégverés, de az alsó rügyek már ki vannak hajtva: *akkor két rügyre visszametszük.*

Ez áll azon tőkésre, melyen termések vannak

Ha nincs rajta termés, megtekintjük a hajtásokat, s ha azok között vannak olyanok, melyeknek alsó rügyeknél a vesszők épek s a jövő évre termésre alkalmas rügyek nincsenek kihajtva: *ezt a tőkét nem metszük meg.* Nehogy a metszés által az alsó rügyeket kihajtsuk.

Ha pedig alul a hajtás egészséges, de az alsó rügyek meg vannak indulva, esetleg kihajtva: *akkor mint fönnebb mondám: 1—2 szemre vissza metszük.*

Szóval arra törekszünk, hogy a hajtásokon alul egészséges, ki nem hajtott termő rügyek legyenek, és a kihajtottak vissza metszessenek; továbbá az egész alul erősen megsértett hajtások eltávolitassanak.

Ha a metszéssel készen vagyunk, most már arra kell törekednünk, hogy a tőke jól fejlődjék.

Ezt két uton érhetjük el.

Egyik út az, hogy a leveleket a perenoszpora ellen megvédjük; ez okból ha már permeteztünk is: az új elétörött hajtásokat és levélzetet megpermetezzük.

Hogy a fejlődést elősegítsük: a talajt jó mélyen megkapáljuk.

Ha a talaj sován és egyébként is, a tőkék gyenge hajtásokat hoznak: azokat műtrágyával megjavítjuk.

E célra legczelszerűbb a speciális „Szőlőműtrágya“, melynek mázsája 8—9 forintért beszerezhető.

A műtrágyát kapálás előtt a sorok között szétszórjuk, alákapáljuk. Ha eső jön reá: 10—14 nap múlva látni fogjuk az eredményt.

A jégvert szőlő új hajtásait nem szabad eltávolítani, sőt ápolni kell. Mert minél több szénnyt vesz fel a levélzet a levegőből, mely a fejlődést nemesak elősegíti, de a nélkül: *nem létezik fejlődés* — annál jobban fejlődik.

Most következik az utolsó módozata a gyógyításnak, mely a jövő évi termést biztosítja.

Ez a metszés.

A jégvert szőlővel szabályos metszést alig lehet alkalmazni; mivel nem azt a csapokat hagyhatjuk meg, amelyek nekünk tetszenek, de azokat, melyeken egészséges termő rügyek vannak.

A termő rügyek felösmerésére vonatkozólag ez év elején irtunk cikket.

Ha a tőkén levő, most már beért vesszőn nincsenek 2—3 szemes egészséges rügyek, mint aminőket rendszeres metszésnél meghagyni szoktunk, akkor nem keressük azt, hogy melyik az ellenkező oldalon levő csap, de több vesszőn keresünk annyi egészséges csapot, amennyi rendes termést adni képes.

5—6 termő csap elég. Ha ennyit találtunk, úgy lehet reményünk a termésre.

A jégvert szőlők hajtásainak megmetszése, különösen a csemege szőlőknél elkerülhetlen. Ezek termő hajtásai csapokon magasan vannak, ahol a jég nagyobb károkat tett.

Ha az ezeken levő jégvert hajtásokat el nem távolítjuk: a megmaradtak ez évben minden haszon nélkül fogyasztják a tőkék erejét, s a metszésnél úgy is el kell őket távolítani.

Ezekben iparkodtunk, a jégverés okozta károk enyhítését elmondani. Ez a mit tehetünk; — a többi a természet dolga, és az Istenben vetett bizalom.

Ez utóbbira van nagy szüksége a szőlős gazdáknak, hogy az egymásután ért csapásokat nyugalommal elviselni képesek legyenek, s erőt gyűjtsönek a küzdelemre, melyből a szőlős gazdáknak az utóbbi évtizedekben *ugyancsak bőven kijutott!* . . .

Permetezés. Tapasztaltuk, hogy némely szőlősgazda a permetezskor a szőlőlevelét egészen bemazolja. Ova intjük ezen eljárástól, mert a mézslével bemázolt leveleken, a levélzet szajacskájai betapasztatnak, s így nem képesek a levegőből táplálkozni. Jövőre bővebbet.